

Maciej Mętrak

Abstrakt

Tytuł wystąpienia: *Poslechněte mě, Čechové, mí upřímní vlastencové...* Ojczyzna i patriotyzm w czeskiej twórczości kramarskiej

Druki kramarskie (*kramářské tisky*) zawierające teksty pieśni o zróżnicowanej, często sensacyjnej tematyce, cieszyły się na ziemiach czeskich ogromną popularnością od końca XVIII wieku. Rozprowadzane przez wędrownych kramarzy, czerpały zarówno z tradycyjnej twórczości ludowej, jak i z zaadaptowanych treści pochodzących z literatury elitarnej i prasy. Ich największy rozkwit zbiegł się w czasie z czeskim odrodzeniem narodowym. Druki kramarskie zapewniały tanią i przystępną lekturę w języku czeskim najszerszym warstwom społeczeństwa. Autor skupia uwagę na kramarskiej recepcji trzech przełomowych wydarzeń historycznych XIX wieku: wojen napoleońskich, Wiosny Ludów i wojny austriacko-pruskiej 1866 r., by prześledzić jak zmieniał się popularne rozumienie pojęć ojczyzna (*vlast*) i patriotyzm (*vlastenectví*) w obliczu zachodzących w tym samym czasie zmian społecznych. Pod uwagę wzięte zostały czynniki kulturowe wpływające na kształtowanie się tych pojęć, m.in. austriacka propaganda państwowa wiążąca patriotyzm z osobą monarchy, etniczno-językowe kryterium identyfikacji z narodem czeskim oraz więź z szerszą wspólnotą słowiańską w opozycji do żywiołu niemieckiego. Wyniki analizy pieśni kramarskich zostały skonfrontowane z definicjami zawartymi w dziewiętnastowiecznych czeskich słownikach F. Kotta i J. Jungmanna.